

Kaasav Talupidamine

ÕPPEKAVA

KAASAVA TALUPIDAMISE JA MAAPIIRKONDADE ARENDAMISE SPETSIALIST

Kaasav Talupidamine

ÕPPEKAVA

KAASAVA TALUPIDAMISE JA MAAPIIRKONDADE ARENDAMISE SPETSIALIST

SISU

PÕHIIDEE	3
PÕHITEGURID	3
PEAMINE TAUSTMÕTE: SOTSIAALNE TALUPIDAMINE KUI ELUVORM	4
SOTSIAALSED JA KESKKONNAÕPPEAINED	5
KAASAMINE	5
ÕPPEKAVA	6
KOOLITUSE JA ÕPPEKAVA EESMÄRGID	7
ÕPPEKAVA KOLM KOMPONENTI	7
SPIRAALSE ÕPPEKAVA KONTSEPTSIOON	8
4 ÕPPEKAVA TASEME KIRJELDUS	9
METOODIKA	10
ÕPPEKAVA MOODULID	11
KOOLITUSTUNNID	11
KURSUSELE REGISTREERIMINE	12
TUNNUSTAMINE VASTAVALT DQR – EQF – ISCED KVALIFIKATSIOONIRAAMISTIKELE	12
ÕPPE- JA KOOLITUSPROTSESS	12
ÕPPEKAVA ARENDAMISE TÄIENDAVAD TEGEVUSED	14
STRUKTUURILINE ÜLEVAADE	15
INCLUFARI ÕPPEKAVA – SISUKORD	16
ERIAINED	20

PÕHIIDEE

Kaasava talupidamise spetsialisti õppekava põhineb erinevatel maapiirkondades vajaminevatel oskustel, nagu näiteks talupidamine, aiandus, tervishoid, käsitöö ja kunst. Selle koolituse läbimine tagab pädevuse toetamaks erivajadustega inimesi, kes elavad kas omaette korteris või ühiskodudes või on seotud mõne muu elukorraldusliku mudeliga.

Spetsialist suudab luua abivajajatele toetava õhkkonna, väärikad elu- ja töötingimused ning sobiva ökosotsiaalse keskkonna. Spetsialist koostöös klientidega töötab välja individuaalse kaasamispraktika, mis on kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga 2006. aastast.

Üks sellise spetsialisti koolitamise ning töötamise põhialus on maapiirkonna töökogukonnas tegutsemise kogemus; see on ainuke ametlikult tunnustatud erivajadustega isikute kaasamise viis. Tegemist ei ole hooldekoduga, vaid tõelise töö- ja elukeskkonnaga. Selline kaasamise vorm oli olemas juba ammu enne seda, kui ühiskonnas tekkis selle järele nõudlus. Üks peamisi kaasamise põhiprintsiipe on vaadelda kõiki kogukonna töötajaid, lähtudes nende võimetest ja tugevustest, ning mitte keskenduda puudustele (vaata C. Stamm, 2011). Õppimist vajab oskus näha kaastöötajaid mitte üksnes kui puudega inimesi, vaid kui kolleege. Taoline suhtumine on aluseks Karl Königi kogumikus „Küla loengud“ kirjeldatud sotsiaalteraapiale. König oli Austria arst, kes rajas 1939. aastal Camphilli küla kontseptsiooni, mis on nüüdseks levinud üle kogu maailma.

PÕHITEGURID

See eriala toetub kahele tugisambale.

1. Holistiline põllumajandus ja aiandus, mis aitavad luua toetavat elu- ja toitumiskeskonda.

Väärtust ei looda mitte protsesside tõhusust suurendades, vaid selle kaudu, kuidas inimtegevus mõjutab

- maapinna, maastiku ja looduse seisundit;
- talus töötavate inimeste heaolu;
- kliente, kes ei suutu raha ja toodete vahetamisesse kitsapiirilisel, vaid on pühendunud sellisele põllumajandusvormile, kuhu kaasatakse ka kultuurilisi väärtusi (vaata Manfred Klet, 2003).

See on üks ökoloogilise kaasamise aspektidest, mis laiendab kaasamise mõistet inimeselt loodusele. Ühtlasi on see üks kogu koolitusprotsessi põhiteemasid.

PEAMINE TAUSTMÕTE: SOTSIAALNE TALUPIDAMINE KUI ELUVORM

See õppekava ei ole mõeldud talupidajate ja aednike koolitamiseks, kuna talupidamisse saabuvad töötajad on vastuvõtnõuete kohaselt juba koolitatud talupidajad, aednikud või oskustöölised. Talupidamine kui eluvorm, milles enamik osalejaid tegutsevad ja töötavad, moodustab vundamendi, millele toetub kogu kaasamise protsess ning mida piisavate teadmistega inimeksistentsist ja sotsiaalsetest tingimustest edasi arendada. See ongi õppekava peamine eesmärk.

Talupidamine kui eluvorm on lahti seletatud järgmiselt.

Lähtuvalt holistilise talupidamise arhetüübist ning biodünaamilisest ehk orgaanilisest seisukohast, mida jagavad kõik INCLUFARi projektiga seotud partnerid, on talupidamine midagi enamat kui pelgalt maa, loomad, masinad ja hooned. Sinna alla kuuluvad samuti paikkond, ilm, aastaajad ning päikese, kuu ja tähtkujude omavahelised suhted, eriti aga talus töötavate ja elavate inimeste omavahelised suhted ning nende suhe vahetu ja veidi kaugema ümbruskonnaga. Taoline seisukoht ei mõjuta üksnes maapinna, maastiku ja loomade seisundit, vaid ka talus töötavate ja elavate inimeste koostööd, vajalike rahaliste vahendite haldamist, suhteid klientidega ning kogu talupidamise kui eluvormi kontseptsiooni. Mõte kaasata väärtust loovasse ahelasse erinevate võimete ning erivajadustega isikuid on selles valguses igati loogiline samm. Ärimaailmas vaadeldakse seda kui mõlemale osapoolale kasutoovat olukorda, kuigi meie kontekstis on sellel muidugi palju laiem tähendus.

Talupidamise kui eluvormi kontseptsioon on seega ülioluline, kuid selle saavutamine ei tohi olla eesmärk omaette, vaid sellesse peaks suhtuma kui üha muutuvasse protsessi, milles vahelduvad nii inimesed, maa, ilmastikuolud kui ka regionaalsed ja globaalsed sotsiaalsed ning poliitilised tingimused jne.

Selle kontseptsiooni alla kuuluvad mitmed erinevad elamistingimused. Mõned inimesed elavad perelaadses keskkonnas, teised jällegi üksinda korteris, kolmandad kolleegide või sõprade kogukonnas, neljandad elavad lähedal asuvas linnas või külas ning käivad talus vaid töötamas ning ühistegevustest osa võtmas.

2. Holistiline sotsiaaltöö

Holistilise sotsiaaltöö spetsialistid näevad klienti lähtuvalt spirituaalsest vaatepunktist. Nende jaoks ei ole tegemist puuetega isikutega, kes ei oska kasutada erinevate füüsiliste või intellektuaalsete piirangute tõttu end nii täielikult väljendada kui puueteta inimesed. Spetsialisti ülesanne on austada inimest tervikuna ning aidata tal realiseerida kõiki oma võimeid. Spetsialist näeb inimeses peituvaid võimalusi, mitte puudusi. Meditsiinisotsioloog Aaron Antonovsky esitatud salutogeneetilise tervisekäsitluse keskne mõiste „tunnetatud sidusus“ jaguneb kolmeks komponendiks.

- **“Mõistetavus:** usk sellesse, et kõik asjad elus juhtuvad korrapäraselt ja etteaimatavalt – sa mõistad endaga toimuvaid sündmusi ning oskad aimata ette, mis hakkab juhtuma tulevikus.
- **Juhitavus:** usk sellesse, et sul on asjadega toimetulemiseks olemas vajalikud oskused või võimed, toetus, abi või vahendid, mis on juhitavad ning alluvad sinu kontrollile.
- **Mõtestatus:** usk sellesse, et elu on huvitav ning rahuldust pakkuv, et elus toimuv on seda kõike väärt ning et see, mis sinu ümber toimub, läheb sulle ka tõeliselt korda.”

Kõige olulisem on tagada, et kõik sotsiaalse talupidamise kui eluvormi loomisel osalevad isikud saaksid viia tunnetatud sidusust ellu nii aktiivselt kui ka passiivselt oma igapäevaelus ja toimetustes. Seda, kas kaasava talupidamise käigus luuakse ja säilitatakse tervislik, tervendav ning sotsiaalne keskkond, saab mõõta ülalmainitud tegurite toimimise kaudu.

SOTSIAALSED JA KESKKONNAÕPPEAINED

See õppekava ei keskendu põllumajanduse- või aiandusealastele, vaid hoopis sotsiaalsetele teemadele. Võimed ja oskused pannakse proovile maapiirkonnas ja ökoloogilises keskkonnas. 50 aasta eest olid just biodünaamilised talupidamised selle liikumise alustajad. See teadlikkus, millega nad tegelevad maapinna, taimede, loomade, väetise, ilma, toidu, vara, meetodite ja varustuse, raha ja kapitaliga, kujutab endast metodoloogilist mudelit ja lähenemist, millega kirjeldada sotsiaalseid ilminguid ja protsesse. Tänapäeval on talupidamine ja põllumajandus ainult üks kaasava töötamise vahendaja. Professionaalne käsitööndus, sotsiaaltöö, kunst ja kultuur (isegi kultuurialased ja religioossed tegevused) maapiirkondades on spetsialisti töövaldkonda kuuluvad vahendid, millega leida, luua ja toetada klientide elukvaliteeti.

LOODUSSÄÄSTLIK SOTSIAALNE KAASAMINE

See on ilmselt üks kõige ebatavalisemaid ja vähem tuntud seisukohti, kuna selle järgi on inimese ja looduse vahel võimalik luua tõeline ühendus ja suhtlus. Usutakse, et loodusega koos toimetamine ei too kasu mitte üksnes inimesele, vaid ka loodusele endale.

On tõestatud, et suhtlusel inimese ja looduse vahel, nende suhtel loomadega, sellistel põllutöödel nagu külvamine ja istutamine on mõlemale positiivne ja tervendav mõju ning see suurendab tunnetatud sidusust.

Inimtegevus on vorminud maastikku rohkem, kui me oskame arvatagi. Puude, karjamaa, kodu- ja isegi metsloomade eest hoolitsemine on sajandeid olnud maaelu keskmeks. Tänapäeva talupidamistes on loomad, taimed ja maa talusüsteemi tootmiskomponendid. Sotsiaalses talupidamises kaldutakse väärtustama taimi ja loomi pelgalt teraapilistel eesmärkidel, kasutades loodust inimeste heaolu suurendamiseks ning kohandades maastikku, et luua tervislikud tingimused kaasatud inimestele.

Kuid kaasaval talupidamisel on potentsiaali oma haaret veelgi laiendada ning integreerida oma kontseptsiooni ka aktiivne looduse ja maastiku eest hoolitsemine. Selleks on aga vaja väärtusi muuta – austada loodust ja maastikku ning mitte võtta neid iseenesestmõistetavalt, vaid saada aru, et nad vajavad inimeste hoolt ja pühendumist. Looduse eest hoolitsemine ja selle arendamine koos kõigi sinna kuuluvate taimede, loomade ja inimestega on osa inimteadvusest ning iga inimese ülesanne. (Sellele aspektile juhtis 1980. aastal tähelepanu dr N. Remer. Vaata ka Andreas Suchantke „Zum Sehen geboren – Wege zu einem vertieften Natur- und Kulturverständnis“, Stuttgart 2008). Loomade, taimede ja maa tajumise kaudu saab inimteadvus luua uusi väärtusi. Maastiku tajumise harjutused võivad kaasa aidata sellele, et inimesed hakkavad looduse arendamisesse suhtuma uutmoodi (näiteks kasutavad talupidamisse hekkide istutamisel uusi mooduseid). Nii nagu iga teinegi koolituskursus, peaks ka see õppekava aitama rakendada teadmisi praktiliste tegevuste kaudu (vaata R. Steiner, *The Philosophy of Freedom*, ptk 9, 1964). Näiteks on tänapäeval hekkidel peamiselt ökoloogiline funktsioon – hoida ära erosiooni või olla elupaigaks metsloomadele ja taimedele –, kuid lisaks sellele saaks hekke integreerida talupidamise elutsükklisse, kasutades põõsaoksi loomasöödana või marju moosivalmistamisel. Sellisest tegevusest saab kasu ka elusloodus. Sotsiaalsed talupidamised on selleks just sobiv keskkond, kuna seal on palju abikäsi. Kuid need tegevused saavad talupidamise kontseptsiooni osaks vaid juhul, kui on olemas keegi, kes usub nende tähtsusesse. Looduse ja maastiku tajumise harjutused moodustavad seega INCLUFARi õppekavast olulise osa (vaata van Elsen & Schuler 2008, van Elsen 2008).

See teadusvaldkond on küll alles lapsekingades, kuid võib tutvustada meile uusi huvitavaid perspektiive. Õppekava ei käsitle seda detailselt, kuid aitab teritada meeli ning avada silmi nende nähtuste märkamiseks. Kõik see aitab kaasa „pühendunud hämmastuse“ mõtteviisi levikule (E. Wroblowski).

KAASAMINE

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon 2006. aastast moodustab struktuurilise ja õiguslase raamistiku erivajadustega inimeste kui ühiskonna täieõiguslike liikmetega tegelemiseks. Teisest küljest oleme teadlikud, et tegemist on väga laia teemaga, mida ei saa lahendada laste ühte kooli panemise või erivajadustega inimeste jaoks mõeldud asutuste sulgemisega. Toimunud on tõeline nihe paradigmas: enne ÜRO konventsiooni oli tavapärane, et puuetega inimestele püüti leida oma nišš. Pärast konventsiooni ratifitseerimist pidid ühiskond, valitsus ja üksikisikud suhtuma

erivajadustega inimestesse kui ühiskonna täisväärtuslikesse liikmetesse, kellel on võrdsed õigused ja kohustused. Ühiskond peab harjutama avatud suhtumist ning muutma oma vaatenurka: enam pole asi heasoovlikkuses või suu-remeelsuses, kui laseme erivajadustega inimestel elada oma elu niimoodi nii, nagu nad ise soovivad, isegi kui nad ei suuda rääkida või tavapärasel viisil suhelda.

Praegu eksisteerivad mitmed kaasamise vormid, nagu näiteks INCLUFARi projektipartnerite ühiskodudes elamine ning talupidamistes töötamine. Selge on see, et kaasava kogukonna loomine ja kaasamisprintsipi rakendamine kogukondlikus elus on väga pikk protsess, mis kestab mitmeid põlvkondi. Praegu eksisteerivad vorme võib kasutada lähtepunktidenä. Sellel põhinebki antud koolitus.

ÕPPEKAVA

INCLUFARi õppekava põhineb FAMITil (Fachkraft für Milieubildung und Teilhabe) ning Balti Seminari õppekaval, mis kehtestati mõned aastad tagasi Saksamaal ja Balti riikides (Norra, Soome, Eesti, Rootsi, Taani ja Venemaa). FAMIT tähendab lahtiseltatult „sotsiaaltööspsialist erivajadustega inimestele mõeldud organisatsioonides“ ning see õppekava on kooskõlas Saksamaa liidumaa Schleswig-Holsteini seadusandlusega.

INCLUFARi õppekava koostamisel on võetud arvesse sotsiaalsete talupidamiste koolitusvajadusi, mis on selgitatud välja talupidamises iga päev tehtava sotsiaaltöö põhjal. Koolitus toimub uuendusliku haridusstruktuuri raames, mida kutsutakse spiraalseks õppekavaks. See tähendab, et kogu kolmeaastase koolituse sisu on jagatud eri tasemeteks (vaata allpool). See sisaldab erinevaid teemasid nii antropoloogiast, psühholoogiast, meditsiinist ja tervishoiust kui ka talupidamise korraldamisest, juhtimisest ning kvaliteedigarantiist. Kõik need õppeained on kooskõlas uusimate teadussuundadega ning sihtgrupi tegelike vajadustega ehk maapiirkondade sotsiaalsete, keskkondlike ja majanduslike tingimustega ning vastava riigi sotsiaalsüsteemiga. Õppekava kohaselt käib teadmiste omandamine käsikäes vastavate pädevuste arendamisega.

Õppekavast rääkides tuleb pöörata tähelepanu eri valdkondadele ja tasemetele.

- » Õppekavas kirja pandud koolituseesmärgid ning vastava teema ülevaade.
- » Õppeainete järjekord ning nende esitamise viis on esitatud spiraalikuuliselt, nii on näha, millistel tasemetel ja millises mahus vastav õppeaine esineb.
- » Tegelik protsess õppijate ja õpetajate vahel. See sõltub nii lektori kogemustest kui ka valikutest. Tema valib õppekavale vastavad teemad ning meetodid, kuid samal ajal sõltub see ka tegelikult kursusel osalevatest individuaalsetest õppijatest. Mõlemad osapooled on täiskasvanud, kellel on erinev taust, kuid kes vastutavad kogu protsessi eest ühiselt. Õppimis- ja õpetamisprotsess on kohandatud iga osaleja individuaalsele õppe- ja koolitusvajadusega vastavalt nende vanusele, kogemusele, soole, haridustasemele ning personaalsetele küsimustele ja nõuetele, millega õppija seisab uues eluetapis silmitsi. See protsess leiab aset INCLUFARi õppekava raames, mis annab kogu protsessile kindla suuna, kuid ei suru osalejaid mingisse abstraktsesse väljakujunenud süsteemi.
- » Euroopa haridussüsteemide nõudmised, eelkõige eri partnerriikides, kus viiakse ellu õppekava spetsialistide koolitamiseks ja tunnustamiseks.

Seega peab õppekava võtma arvesse kõiki neid aspekte, et vastata iga õppija ja õpetaja nõudmistele ning hetkeolukorrale. Samuti peab õppekava vastama õppekava koostamisele ja tunnustamisele esitatud ametlikele nõudmistele, nagu näiteks vastava arvu õppetundide läbiviimine ning selgepiiriline seos õppekava sisu ja vastavate teadusharude uusimate saavutuste vahel.

KOOLITUSE JA ÕPPEKAVA EESMÄRGID

Selle koolituse eesmärk on planeeritult ning süstemaatiliselt toetada erivajadustega ning puuetega inimeste osalemist ühiskonnas. Oskuslikku personali on vaja selleks, et toetada neid inimesi võimalikult individuaalselt. Seda on võimalik saavutada keskkonna – miljö – loomisega, milles märgatakse iga inimese eripära ning arenguvõimalusi. Miljö ei tähenda siinkohal pelgalt füüsilist ja ruumilist keskkonda, vaid ka huvitatud ning aktiivset suhtumist ja avatust paljudele erinevatele individuaalsetele ja sotsiaalsetele võimalustele. Avatus tähendab inimese füüsilise ja emotsionaalse pagasi mõistmist mitte sellesse kaevudes, vaid seda arenguks kasutades. Spetsialist peab ise olema selle suhtes väga tähelepanelik. Tähelepanu on suunatud puuetega inimeste võimalustele ning piirangutele. Selline tähelepanelik suhtumine põhineb õppekava spiraalikul struktuuri mööda liikumisel ning asjakohasel ja järjepideval koolitusel. Kogu protsess kestab koos puuetega inimestega nii kaua kui võimalik.

Spetsialisti ülesanne on toetada puuetega inimesi nende igapäevastes tegevustes ja töistes toimingutes üldisemalt.

Kuigi tervendav haridus ning taastusravi moodustavad selle professionaalse tegevuse olulise osa, ei ole need kesksel kohal. Oluline on pidada meeles, et sihtgrupp, kellega spetsialistid tegelevad, pole haiged patsiendid! Nad on inimesed, kes elavad püsiva puudega ning spetsialist vaid toetab nende normaalset elutegevust isegi siis, kui sellesse kuulub tasemekoolituse läbimine. Seega valmistab see õppekava õpilasi ette teatud tüüpi hoolitsuseks, mis ei ole suunatud inimeste tervendamisele, vaid nende igapäevaelu kvaliteedi parandamisele.

Sellisel koolitusel on seega tugev holistiline aspekt, mis hõlmab aega ja ruumi, vajalikku varustust ning spirituaalseid, vaimseid ja füüsilisi võimeid. Spetsialisti ülesanne on aidata luua maapiirkondades kaasav, salutogenne ning ökosotsiaalne keskkond.

Tulevased kaasava talupidamise ja maapiirkondade arendamise spetsialistid omandavad oskusi, et luua keskkond, mis arendab igapäevaelu situatsioonide, individuaalsete vajaduste ja sotsiaalsete olukordade kaudu üksikisiku tugevaid külgi. Spetsialisti töö üks olulisemaid tahke on see, kuidas ta tegeleb eksimuste, kitsaskohtade ja probleemidega: tema ülesanne on vaadelda kõiki neid ilminguid konstruktiivselt – salutogeenselt – ning kasutada ära võimalused, mida need pakuvad.

Loomingulise didaktilise ja metoodilise protsessi arendamine ning tähelepanelik suhtumine on kokkuvõttes olulisemad kui traditsioonilised õpetamismeetodid ning teadmised.

ÕPPEKAVA KOLM KOMPONENTI

Õppekava on loodud tasakaalu saavutamiseks järgmiste komponentide vahel:

- » teaduslik/kognitiivne komponent,
- » projekte/tegevusele suunatud sisuvaldkond,
- » emotsionaalne/psühholoogiline sisuvaldkond

Kunst

Õppekava kunstiosas saab tuua välja kaks eri aspekti.

1. Kunst kui INCLUFARi koolitusprotsessi integreeritud osa on juba oma olemuselt väga individuaalne tegevus. Kunstiga tegelemine toob inimeses esile võimed, mis ilma intensiivse kunstilise protsessita ei pruugi iial avalduda.
2. Teadusuuringud kunstiliste protsesside kohta näitavad, et kunst on väga tõhus vahend inimese teadlikkuse ja taju suurendamiseks. Ühtlasi võimaldab see laiendada protsessis osalevate isikute sotsiaalset ja ametialast pädevust ning parandada töö tulemuslikkust (vaata BRATER, M. / BÜCHELE, U. / FUCKE, F. / HERZ, G.: Künstlerisch Handeln. Die Förderung beruflicher Handlungsfähigkeit durch künstlerische Prozesse. Stuttgart 1989.). Seega suurendatakse INCLUFARi koolitusega üksikisiku teadlikkust oma olukorrast, isiklikest võimetest ja vajadustest ning parandatakse suhet sotsiaalse ja loodusliku keskkonnaga. Teisest küljest vaadatakse loodust – taimi, loomi, ilma, maastikku jne – kui toetavat ja tervendavat tegurit, mida saab intensiivse kunstilise tegevuse kaudu tugevdada, toetada ning rikastada.

Kunstilised tegevused kogu kursuse käigus:

- » maalimine,
- » skulptuur,
- » joonistamine,
- » kõne loomine,
- » eurütmia.

Ülalmainitud tegevused on kognitiivsete kogemuste omandamiseks väga tõhus vahend, kuna need avalduvad kohe tajutavas vormis.

SPIRAALSE ÕPPEKAVA KONTSEPTSIOON

Õppekava on traditsiooniliselt üles ehitatud spiraalikujuliselt, mis peab õppija vanust ja arengutaset tähtsamaks kui ühiskonna kiiresti muutuvaid vajadusi ja nõudmisi haridusele.

Erinevad sisuvaldkonnad on tasemete kaupa jaotatud kolmeaastase kursuse peale laiali. Igal tasemel käsitletakse põhiaineid uuesti, kuid iga kord minnakse rohkem süvitsi ning lisatakse uusi vaatenurki. Eriti kehtib see antropoloogia puhul.

Klassikalisel õppekavaprintsiibil on integreeriv funktsioon, kuna see võimaldab õpetajatel ja õpilastel näha kursuse sisu tervikuna ning mõista seda ühendavaid liine. Õppekava toetab õpilast, sest võimaldab tal määratlada juba sooritatud ning eesootavaid õpiülesandeid ning näha seda, millises koolituskava punktis õppija hetkel asub.

Kõik õppekavas sisalduvad kunstilised harjutused on integreerivad õppetegevused.

SPIRAAL

- 1. tase: antropoloogia
- 2. tase: suhete loomine
- 3. tase: kaasavad igapäevategevused
- 4. tase: kaasavad töised tegevused

Täiendavad õppeprotsessid:

- » majandus
- » õigus
- » kvaliteediarendus
- » talupidamine/aiandus (otseselt ei õpetata, kuid sellele viidatakse seoses osaleja taustaga – vaata sisukorda)

EESMÄRGID

Igal tasemel on vastavad eesmärgid, mis puudutavad kolme järgmist valdkonda:

- » teadmised
- » emotsioonid
- » tegevused

Iga taseme juurde kuuluvad neid valdkondi puudutavad vajalikud materjalid.

Majandus, õigus ja kvaliteediarendus on integreeritud igasse nelja õppekava tasemesse, kuid igal tasemel on põhirõhk ühel kindlal ainel:

- 2. tase: kvaliteediarendus
- 3. tase: õigus
- 4. tase: majandus

(vaata lähemalt eriainet kirjeldust)

4 ÕPPEKAVA TASEME KIRJELDUS

1. tase: antropoloogia – inimese kuvandi loomine (150 tundi)

Individuaalsete elamistingimuste loomine nõuab teadmisi diferentseeritud antropoloogiast, mis aitab tajuda iga kliendi eripära. Kuna õppija eripära on samuti osa antropoloogilisest õppeprotsessist, siis kuuluvad siia tasemesse ka elulugude ja erinevate hoolitsemis-, toetus- ja hooldamisvormide analüüsimine ning terviseprobleemide ja haiguste käsitlemine, mis on suunatud eelkõige tervele inimesele, mitte haigele.

2. tase: suhete loomine – toetamise ja abistamise kontseptsiooni loomine (250 tundi)

See tase keskendub täiskasvanute pedagoogikale. Kuna tegemist on haridusliku komponendiga, keskendutakse arenguspiraali järgmisel astmel pedagoogiliste probleemide intensiivsele uurimisele. Siia kuuluvad haridust, arengut, elulugusid ja meditsiini käsitlevad ained, mis keskenduvad puuetega täiskasvanutele.

Nendel kahel tasemel saab juba rakendada metodoloogilist uuendust: osa materjalist võib õpetada ja õppida koos puuetega inimestega, et muuta koolitus kaasavaks ning osaleda miljöo loomises.

Lisaks sisulistele nõudmistele tegeletakse ka isiklike õppevahendite, nagu näiteks tegevuste raamatu ja isikliku dokumentatsiooni loomisega.

3. tase: igapäevaelu korraldamine ja miljöo loomine – puuetega inimeste eluprotsesside uurimine (120 tundi)

Sellel tasemel keskendutakse materjalidele, mis hõlmavad puuetega ja puueteta isikute igapäevaelu ja vaba aja korraldamist. Suhtlemis- ja koostööalased teemad moodustavad samuti osa õppeprotsessist.

Spetsialist õpib kasutama professionaalseid vahendeid ja leidma mooduseid nende kasutamiseks puuetega inimestega töötades.

Kunstiline aspekt sellel tasemel ei ole ainult didaktiline vahend, vaid miski, mida ka tegelikult rakendatakse puuetega inimeste elus ja neid ümbritsevas keskkonnas, nagu näiteks koduseinte värvimine, mööbli kaunistamine ja teised sarnased esteetilised lähenemised.

Sellel tasemel moodustab suhtlemist ja koostööd puudutav metodoloogia samuti osa puuetega inimeste ühisest õppeprotsessist.

4. tase: tööelu – puuetega inimeste töötingimuste, tööprotsesside ja tööelu sisuline arendamine (100 tundi)

Neljandal tasemel keskendutakse ametialastele ja tööga seotud küsimustele.

Siingi on olulisel kohal suhtlemis- ja koostööalased teemad, eriti neile, kes vastutavad töökeskkonna eest. Kõik tööelu puudutavad küsimused, nagu näiteks miljöo loomine ja osaluse tagamine, on kaasava õppeprotsessi osa.

Oluline on vaadelda erinevaid tööalaseid olukordi holistilisest vaatepunktist, võttes arvesse kõiki samme, millest koosneb väärtust loov voog (kliendi nõudmistest kuni tarnijate või toormaterjali ja erinevate tootmisetappideni). Nii saab hinnata spetsialisti enda rolli ja positsiooni väärtust loovas voos ja seda mitte ainult professionaalsest, vaid ka organisatoorsest, seaduslikust, rahalisest ja kvaliteedi aspektist lähtudes. Lisaks töötamise ja karjääriga seotud valdkondadega tegelemisele peavad spetsialistil olema teadmised ja kontaktid erinevate sotsiaalsete institutsioonidega, nagu näiteks valitsus- ja rahastamisasutused, poliitilised organid ja valitsusvälised organisatsioonid. Valdkonnas tegutsemiseks nõutavaid kontakte ja teadmisi peab jagama ka sihtgrupiga ehk erivajadustega isikutega.

Loomulikult peavad kõik need tegevused olema tagatud ka kõikidele puuetega inimestele, mitte ainult neile, kes juba praegu töötavad ühistes töötubades või kodudes.

INTEGREERITAVAD VALDKONNAD: majandus, õigus ja kvaliteedigarantii (kokku 240 tundi)

Puuetega inimeste elu juhib suuresti kindel juriidiline ja majanduslik raamistik. Juriidilised ja majanduslikud teemad on juba integreeritud eelnevalt kirjeldatud koolitustasemetesse. Sama kehtib ka kvaliteediarenduse kohta, mis on viimasel aastatel muutunud üha olulisemaks, kuna riigi kontrolli üritatakse vähendada ning luua isejuhitav süsteem.

METOODIKA

INCLUFARi õppekava ja sellega seotud materjalid ühendavad endas täiskasvanute koolituse põhimõtteid (näiteks osalemine) ning motiveerivad õpilasi teadustöö, ettekannete, tulemuste analüüsimise ja hindamise kaudu. See on paras väljakutse, kuna seda tüüpi lähenemine ei ole kõikides partnerriikides veel levinud. Spiraalikujulise struktuuriga õppekava toetab ka nende õpilaste õppeprotsessi, kes lõpetasid kooli või ülikooli juba aastaid tagasi.

Kasutatakse uuenduslikke õpetamismeetodeid, mis vabastavad õppija tarbija staatusest. INCLUFARi lähenemine ulatub kitsastest ametiprofiilidest kaugemale ning rikastab õppijat ametiülesete oskuste ja tegevustega. Taoline lähenemine ei oleks traditsioonilises metodoloogilises raamistikus võimalik. Seega koolitatakse õpilasi olema teadusuurijad ning materjali ettekandjad ja arendajad ning vastutama ise oma õppeprotsessi eest.

Koolitajate ja lektorite ülesanne on olla infoallikad, nõustajad ja toetajad. Nii kujunebki välja lähenemine, mis peab olulisemaks koolitamist ja mentorlust, mitte traditsioonilist õpetamissuunda.

Kõikidel koolitajatel ja lektoritel peab olema selles valdkonnas aastatepikkune praktiline kogemus ning lisaks sellele ka laiaulatuslikud ja struktureeritud teadmised. Neid, kes on kursuse alustades õpetajarollis esimest korda, juhendavad FAMITi ja Balti Seminari koolitajad.

See metodoloogia sobib nii täiskasvanutele kui ka õpilastele, kes tahavad ise oma õppeprotsessi eest vastutada. Lektorid on kui kaaslased, kes vaatlevad erinevaid individuaalseid õppeprotsesse, teevad ettepanekuid metodoloogiliste lähenemiste osas ning on valmis toetama õpilase individuaalset arengut ja õppeprotsessi.

Seda metodoloogiat rakendatakse kolmes etapis:

1. asjakohase sisu ja õppematerjali ettekandmine ning metodoloogilise lähenemise kasutamine;
2. enesearengu toetamine mitme formaadi kaudu, nagu näiteks individuaalne töö, paaris- ja grupidöö, rollimängud jne;
3. kasutamine rakendusvaldkondades koos isiklike näidetega osalejate ja lektorite kogemustest.

Õppimisele, eriti nendele õppetegevustele, mis viiakse läbi koos puuetega inimestega, lähenetakse praktilisest küljest.

Hindamise viivad läbi osalejad ise, kuna see on osa õppeprotsessist, mis lähtub põhimõttest, et individuaalne lähenemine on õppeprotsessis olulisem ja kasulikum kui selle standardiseerimine.

Projektid

Iga osaleja peab kursuse jooksul läbi viima väikese projekti. Selle ettevalmistamine ja esitlemine (planeerimine, tähtaegadest kinnipidamine ja eesmärkide saavutamine) on üks osa kursusest. Projekt on õppekava kohustuslik osa ning see peab olema korrektselt dokumenteeritud. Projekti kirjalik osa ei tohi olla rohkem kui 25–30 lehekülge pikk.

Projekti valmimisele aitab kaasa juhendaja.

ÕPPEKAVA MOODULID

Õppekava jaguneb mooduliteks, mis koosnevad kolmest erinevast eesmärkide tasemest, neljale tasemele jaotatud teemadest, eesmärkide saavutamiseks vajalikest materjalidest, kindlast arvust õppetundidest koos lektori antud õppe-materjalidega ning õpilase isikliku tegevuste raamatu ja dokumentatsiooniga.

Õpilastele antakse kasulike viidete nimekiri, mis aitab rikastada individuaalset õppeprotsessi.

Näiteks:

R. Grimm, G. Kaschubowski (Hg.): Kompendium der anthropophischen Heilpädagogik. München 2008. Raamat ja selle erinevad osad on saadaval ka teistes keeltes.

Karl König: Die Dorfkongresse (Sotsiaalse uuenduse seemned: Camphilli küla konverentsid)

Rudolf Steiner, Die Erziehung des Kindes vom Gesichtspunkte der Geisteswissenschaft (Lapse haridus antroposoofilisest vaatepunktist).

Rudolf Steiner, Heilpädagogischer Kurs, Dornach (Eripedagoogika).

Christiane Drechsler: Zur Lebensqualität Erwachsener mit Behinderung in verschiedenen Wohnformen. Biel 2004.

Pärast kursuse lõpetamist saab mooduleid edasi arendada ja lisada.

Näiteks:

- kaasamine ja maapiirkondade arendamine
- maastik – selle tajumine ja roll sotsiaalteraapias
- psühhiaatrilised haigused, diagnostika ja teraapia
- diagnostilised probleemid ja protsessid

KOOLITUSTUNNID:

- 1. tase: 150 tundi
- 2. tase: 250 tundi
- 3. tase: 120 tundi
- 4. tase: 100 tundi

MAJANDUS – 100 tundi

ÕIGUS – 80 tundi

KVALITEEDIARENDUS – 60 tundi

= 860 tundi

Lisaks nendele õppeainetele määratud tundide on õppekavas ka terve hulk

LISATUNDE.

Järgmised iseseisva töö tunnid lisatakse 860 auditoorsele tunnile:

• kolm kahepäevast ametialast kohtumist	50 tundi
• töö projektiga	360 tundi
• dokumentatsioon ja kvaliteeditoimingud (iga päev)	150 tundi
• organisatoorsed ülesanded	150 tundi

Lisatunnid:	710 tundi
-------------	-----------

Koolitustunde kokku:	1570 tundi
-----------------------------	-------------------

Osalejad läbivad koos ülalmainitud tundidega kokku 2710 tundi. Tööga integreeritud tunde sisekonverentsidel osalemise, organisat-siooni ja dokumentatsiooniga seotud ülesannete näol (ligikaudu 600 tundi) selle hulka ei arvestata.

KURSUSELE REGISTREERIMINE

Koolitusele registreerimise eeltingimus on järgmises lõigus täpsustatud asjakohase kutse kvalifikatsiooni olemasolu või piisav tõestatud praktiline kogemus vastavas ametis.

Koolitataval peab juba eelnevalt olema talupidamise kogemus. Õppekava on kui sild kaasamise sotsiaalsete aspektide ja nõudmiste ning juba eksisteerivate talupidamise, aianduse ja käsitööstuse aspektide vahel.

TUNNUSTAMINE vastavalt DQR – EQF – ISCED kvalifikatsiooniraamistikele

Haridussektoris tehakse vahet võimetusel, oskustel, kvalifikatsioonidel ja pädevustel. ELi haridusmeetmed on eelkõige suunatud pädevuste arendamisele. See on sisse kirjutatud ka 5.09.2006. kinnitatud Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku (EQF), mille kaudu on võimalik võrrelda hariduslikke tegevusi üle kogu Euroopa. Määratluse järgi on tegemist pädevusraamistikuga.

Pädevus on „tõestatud võime kasutada teadmisi ning isiklikke, sotsiaalseid ja/või metodoloogilisi oskusi töö- või õppe-situatsioonides ning ametialases ja isiklikus arengus.“ (Euroopa Ühenduste Komisjon, 2006). Pädevused on seega isikuomadused, mis ei ole seotud kindlate tegevuste või ametitega, ning need jagunevad erinevateks pädevusklassideks: ametialane, metodoloogiline, sotsiaalne ja isiklik pädevus.

Eri tasemeid kirjeldatakse INCLUFARi ametijuhendis.

Kursuse lõpetanud õpilased saavad 4. (teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus) kuni 5. astme hariduse sõltuvalt nende hariduslikust taustast.

ÕPPE- JA KOOLITUSPROTSESS

Ülevaade

Kolmeaastane kursus:

- sissejuhatus ja alustööd (1. aasta) – vaatlus
- taust ja sügavuti minemine (2. aasta) – sügavuti minemine
- rakendamine ja sotsiaalne põimimine (3. aasta) – realiseerimine

Täpsemad andmed

Kaks õppegraafikut:

1. Üks ühepäevane loeng kuus (kokku 33)

Päeva esimene osa:

- Küla loengute“ analüüsimine
- paaris- ja gruppitöö

Päeva teine osa:

- loeng
- teadmiste vahetamine, sügavuti minek, küsimused, maski loomise harjutused
- inimkonna ajalugu ja areng

Päeva kolmas osa:

- kunst
- individuaalne tegelemine teemaga teisest vaatepunktist, empaatia arendamine

Päeva neljas osa:

- käsitöö kasutamine, igapäevaasutused järjepideva koolitusprotsessi kaudu

2. Ühe nädala pikkune õppeplokk (aastas 5, kokku 15)

Õppeplokid annavad võimaluse tegeleda ainega pikema perioodi vältel ning rakendada nn kolmikmeetodit, mis seob teooria, kunsti ja praktika (vaata „Tervendava hariduse ja sotsiaalteraapia käsiraamat“, Dornach 2011, Leonardo da Vinci programmi projekt, lk I–46 jj).

- » Hommik: teadmiste omandamine mitmel erineval viisil: loengud, õpilaste panus, grupi- ja projektitöö
- » Pärastlõuna: kunstilised tegevused koos juhendajaga: savitööd, maalimine, joonistamine, muusika, kirjutamine, liikumine

Kunst on tihedalt seotud teadmiste omandamisega, näiteks on organisatoorsed ained ühendatud liikumisharjutustega, mis aitab kaasa koostöö ja empaatiliste protsesside arendamisele ning teadlikkuse kasvule sotsiaaltöös.

Erivajadustega inimeste kaasamine saavutatakse mitmel erineval viisil:

- » ühepäevase koolituse osana
- » kunstiliste protsesside osana
- » spetsiaalselt organiseeritud osalusviis

Kõikide kaasamisviiside käigus toetab õppijat juhendaja, kes aitab uued teadmised ja kogemused ühendada õpilase igapäevaeluga.

Põhiained

Õpitav materjal jaguneb kaheks

1. Üldised ained

- » eetika
- » inimese kuvand
- » osalemine ja kaasamine
- » elulood
- » rollid ja institutsioonid
- » ametid
- » tervendav haridus, haigusmuustrid
- » psühholoogiliste haiguste muustrid
- » puue
- » sõltuvus
- » elu- ja töökeskkond
- » miljöo loomine
- » inimese ja looduse areng
- » maastik kui inimarengu toetaja
- » suhtlemine
- » koostöö
- » kutsekoolitus
- » taastusravi
- » abistamine ja julgustamine

2. Eriained

Ühepäevaste kohtumiste teises pooles keskendutakse teatud teemade sügavuti käsitlemisele. Üks vahend selleks on K. Königi teos „Küla loengud“: Sealt on pärit sotsiaalteraapia võtmeteemad. König oli arst, kellel oli väga mitmekülgne haridus ning kes oli inimesena eeskujuks paljudele. Just tema pakkus välja selle uue mittedogmaatilise ja keerulise lähenemise ning meetodilise viisi sotsiaalteraapia teemadega tegelemiseks.

Näited teemadest:

- » inimese kuvandi mõiste
- » töötamine ja elukestev õpe
- » loomise teooria ja müüdid

- » Vana-Kreeka vöörused
- » inimese kuvandid Läänes ja Idas
- » erivajadustega inimeste osalemine
- » inimväärikus ÜRO konventsiooni valguses
- » inimese eluloo kujunemine
- » inimene ja aeg: päeva-, nädala- ja aastarütmid
- » pühitsemine kui sild kultuuri ja looduse vahel
- » tähelepanu pööramine iseenda vaadetele ja suhtumisele
- » seltsielu põhitõed

ÕPPEKAVA ARENDAMISE TÄIENDAVAD TEGEVUSED

Täiendavate tegevuste lisamine kursusele aitab kaasa õppeainete arendamisele, metodoloogiliste lähenemiste loomisele ning õpetajate järjepidevale arengule. Siia alla kuuluvad:

- » õppekava materjal, mis põhineb professionaalsel ja teaduspõhisel praktikal
- » meetodid, mis on suunatud täiskasvanutele ja koolitajatele, kelle taust on praktilise suunitlusega
- » õpilased ja nende hetketeadmised, oskused ja individuaalne õppeprotsess

Protsess viiakse ellu järgmiste tegevuste kaudu:

- õppekava järjepidev arendustöö – kaks korda aastas kohtub õppekava väljatöötajate grupp, mis koosneb kursuse eest vastutavatest isikutest, lektoritest ja osalejatest
- oskustega spetsialisti juhendamine – spetsialist osaleb kõikides õppetegevustes ning analüüsib koos osalejatega aine sisu ning õppeprotsessi, et rikastada osaleja töövaldkonda
- Mentorlus. Iga osaleja valib endale juhendaja ehk mentori, kes toetab osalejat kodus ning aitab neil loengutes õpitut rakendada töökeskkonnas.

STRUKTUURILINE ÜLEVAADE

Koolituse läbimiseks on kaks varianti:

1. Üks koolituspäev kuus = 33 päeva
2. 10 ühenädalast koolitusühikut

Järgnevas tabelis kujutatakse ühte näidisõppeaastat.

Aste	Koolituspäevad	Hommik [teaduslikud ja kognitiivsed õppeained]	Antropoloogia	Pärastlõuna [oskuste omandamine]			Praktilised oskused	
		Sotsiaaltöö juhtpõhimõtted (alustades eetika ja muude sotsiaaltööd puudutavate põhiteemadega)		Empaatia arendamine kunsti kaudu	Sotsiaaltöö praktiiliste ülesannete teoreetilised aspektid	Vestlus (kuidas see, mida olen õppinud, mõjutab mind ja minu arusaamist oma tööst)		
		90 min	90 min	90 min	120 min	60 min	jooksvalt	
1. Antropoloogia	Kuupäev Kuupäev	Antropoloogia alused Inimese ülesehitus Elulood Eetika Kaasamine		Tutvumine Joonistamine, maalimine, savi- ja kivitööd, muusika, arutus, näitlemine			JUHENDAMINE: informatsioon, nõustamine, organisatsioon; viiakse läbi iga osaleja töökohas, raporteeritakse/analüüsitakse vestluse	
	Kuupäev							
Õppeplok nr X – üks nädal	Kuupäev	nt SUHTLUS Iga õppeplok viiakse läbi töötoana, toilitustavad osalejad ise (päevad on oma struktuurilt samasugused kui igakuised koolitused)						
2. Pedagoogika	Kuupäev	Antropoloogia alused Inimese ülesehitus Elulood Eetika		Joonistamine, maalimine, savi- ja kivitööd, muusika, arutus, näitlemine	Meditsiinilised aspektid, ortopeedilised haigused, psühhiaatrilised haigused, puuded ja häired, uimastid ja sõltuvus			
	Kuupäev							
	Kuupäev							
Üldained					Majandus, õigusraamistik, kvaliteedijuhtimine			
Õppeplok nr Y – üks nädal	Kuupäev	nt ELULOOD Iga õppeplok viiakse läbi töötoana, toilitustavad osalejad ise (päevad on oma struktuurilt samasugused kui igakuised koolitused)						
3. Elukeskkond	Kuupäev	Antropoloogia alused Inimese ülesehitus Elulood Eetika		Joonistamine, maalimine, savi- ja kivitööd, muusika, arutus, näitlemine	Igapäevaelu miljöö loomine, töömiljöö loomine, suhtlemine ja koos töötamine			
	Kuupäev							
	Kuupäev							
Üldained					Majandus, õigusraamistik, kvaliteedijuhtimine			
Õppeplok nr Z – üks nädal	Kuupäev	nt FENOMENOLOOGIA JA AKTIIVNE TAJU Iga õppeplok viiakse läbi töötoana, toilitustavad osalejad ise (päevad on oma struktuurilt samasugused kui igakuised koolitused)						
4. Töömiljöö loomine	Kuupäev	Antropoloogia alused Inimese ülesehitus Elulood Eetika Kaasamine		Joonistamine, maalimine, savi- ja kivitööd, muusika, arutus, näitlemine	Koolituse ja taastusravi planeerimine, isiksuse ja kutseareng rollid ja institutsioonid			

Jätkutegevused

Kursusejärgsed **moodulid** on mõeldud sotsiaalteraapia eri teemade – psühhiaatria, kaasamine, kunst jne – süvendatud ja laiendatud käsitluseks.

INCLUFARI ÕPPEKAVA – SISUKORD

1. tase: antropoloogia ja põhiteadmised

Eesmärgid: teadmised, emotsioonid, tegevused	Sisu	T	M	Õ	K	Didaktilised märkused
1.1. Spetsialist tunneb erinevaid antropoloogilise lähenemise viise ja nende ajaloolist tausta	Sissejuhatav seminar					* T= talupidamine, aiandus M= majandus Õ= õigus K= kvaliteediarendus
	1.1.1. Kolm sisemist jõudu: mõtlemine, tundmine, tahtmine					
	1.1.2. Kolm inimorganismi toimemehhanismi					
	1.1.3. Inimorganismi eri aspektid. Inimese ülesehitus.					
	1.1.4 Inimese ja looduse vastastikune sõltuvus					
	1.1.5. Enda eluloo tegelemine. Inimarengu etapid sünnist surmani					
	1.1.6. Antropoloogilised lähenemised tänapäeval ja minevikus. Erinevate antropoloogiliste ideede mõju puuetega inimestega tegelemisele.					
	1.1.8. Puude mõistmine kui praktilise töö alus					
	1.1.9. Meeled (vaata Scheuerle, H.J. Die Gesamt-Sinnes-Organisation. A. Thieme, Stuttgart 1984)					
1.2. Spetsialistid tegelevad enda emotsioonide analüüsiga. Oskus kunstilise tegevuse ja sotsiaalsete harjutuste kaudu end analüüsida.	1.2.1. Põhiteadmised sotsioloogiast.					
	Suhe inimese ja looduse vahel – ökoloogia – kaasav talupidamine					
	1.2.2. Erinevate elu mõtet käsitlevate ideede mõju puuetega inimeste suhtumisele (kaasa arvatud vanurite hooldamine, eutanaasia, abort jne)			X		
	1.2.3. Sotsiaalsed arhetüübid – sotsiaalne ja antisotsiaalne käitumine ühiskonnas					
	1.2.4. Sotsiaalsed mängud kui koolitusvahendid empaatia arendamiseks ja teiste paremaks mõistmiseks					
	1.2.5. Lugude jutustamine kui vahend üksteise paremaks tundmaõppimiseks					
	1.2.6. Majapidamine kui kunst	X				
	1.2.7. Maalimis- ja joonistamisharjutused					
	1.2.8. Muusika- ja laulmisharjutused					
	1.2.9. Rahvatants					
1.3. Spetsialist teab ja on võimeline viima läbi vajalikke tegevusi ning oskab süstemaatiliselt hinnata oma tegude tagajärgi.	1.2.10. Rütmi roll, iga-aastased festivalid ja pidustused	T			K	
	1.3.1. Toetamine ja hooldamine praktikas			Õ		
	1.3.2 Eri tüüpi toetavad elukeskkonnad (riiklikud ja eraasutused)					
	1.3.3. Koduse elu korraldamise alused. Arhitektuuri roll miljööarenduses. (Vaata Rittelmeyer)				X	
	1.3.4. Töötubade organiseerimine puuetega inimestele					
	1.3.5. Talupidamise ja aianduse organiseerimine puuetega inimestele	T				

2. tase: suhete loomine – toetamise ja abistamise kontseptsiooni loomine

Eesmärgid: teadmised, emotsioonid, tegevused	Sisu	T	M	Õ	K	Didaktilised märkused
2.1. Spetsialistil on teadmised pedagoogilistest kontseptsioonidest, puuetest ja käitumisprobleemidest ning ta oskab oma töös neid rakendada.	2.1.1. Inimareng – 7-aastaste tsüklite kontseptsioon. Keha, vaim, hing					
	2.1.2. Inimareng – teine osa. Inimteadvuse areng ajaloo vältel. Koolihariduse roll					
	2.1.3. Teismeiga. Üha kasvav maine küpsus. Töö ja armastus noorte inimeste elus.					
	2.1.4. Täiskasvanuks olemise etapid. Enda elulooga tegelemisel abistamine.					
	2.1.5. Vananemine. Elu mõte. Elu ja surm kogukonnas. Saatus.					
	2.1.6. Arenguhäired. Sissejuhatus polaarsetesse häiretesse.					
	2.1.7. Autismispektri häired.					
	2.1.8. Geneetilised sündroomid: üldine kirjeldus, seisundi mõistmine.					
2.2. Spetsialist oskab seostada antropoloogilisi aspekte puude kontseptsiooniga ning arendab sotsiaalseid oskusi.	2.2.1. Hooldava inimese kuvand. Üldine suhtumine: järelevalve ja toetamine haridusasutuses.	X				
	2.2.2. Suhtluspädevus: koosolekutel osalemine, oskus end väljendada, oskus austusväärselt arvustada, tagasiside andmine				K	
	2.2.3. Suhtluspädevus: oskus teha end puuetega inimestele arusaadavaks, suhtlemine vastavalt individuaalsetele vajadustele, kuulamine ja mõistmine					
	2.2.4. Mitteverbaalse ja vahendatud suhtlemise õppimine					
	2.2.5. Tegelemine erineva usulise ja kultuurilise taustaga inimestega. Multikultuursus, ideede ja väärtuste roll					
	2.2.6. Teadmised grupidünaamikast					
	2.2.7. Suhtlemine puuetega inimeste vanemate ja sugulastega				K	
	2.2.8. Juhtimine ja sotsiaalteraapia					
2.3. Spetsialist oskab rakendada sobivaid pedagoogilisi kontseptsioone kvaliteedijuhtimise aspektist lähtudes	2.3.1. Oskus kasutada mitteverbaalset ja tehnilist suhtlemist					
	2.3.2. Õppeprintsüübid					
	2.3.3. Oskus organiseerida festivale, pidustusi ja esinemisi koos puuetega inimestega		M		K K	
	2.3.4. Oskus väärikalt toetada puuetega inimeste enese eest hoolitsemise protsessi					
	2.3.5. Oskus kasutada toetamise aspektist ära majas või töötoas olevat ruumi					
	2.3.5. Oskus luua toetusplaan			Õ		
	2.3.6. Oskus läbi viia süstemaatilisi vaatlusi			Õ	K	
	2.3.7. Oskus kirjutada aruannet				K	
	2.3.8. Eneseanalüüs, tõrketaluvus					
	2.3.9. Enda arenguplaani koostamine. Lisaharjutuste tegemine					

3. tase: kaasavad igapäevategevused

Eesmärgid: teadmised, emotsioonid, tegevused	Sisu				Didaktilised märkused
3.1. Spetsialist teab ja mõistab puuetega inimeste igapäevategevustega seotud faktoreid ja juriidilisi aluseid ning oskab neid rakendada töös.	3.1.1. Õigusõpe. Juriidiliste tekstide mõistmine. Seaduse, põhimääruse, akti, halduskorralduse jne mõisted. Vastutuse juriidiline tähendus.	T		Õ K	
	3.1.2. Puuetega inimesi puudutavad seaduslikud vormid			Õ	
	3.1.3. Puuetega inimeste missioon – Kaspar Hauseri näitel				
	3.1.4. Teadmised diagnostilistest protseduuridest, eriti sotsiaalteraapiline diagnostika				
	3.1.5. Peamiste meditsiiniliste ja psühholoogiliste terminite mõistmine				
	3.1.6. Puuetega inimeste psühhiaatriline käsitlus – topeltdiagnoos (üldine arusaam)				
	3.1.7. Põhiteadmised antroposoofilisest meditsiinist				
	3.1.8. Sotsiaalne lähenemine Camphilli kogukondades	T			
	3.1.9. Delegeerimise vormid, vastutuse jaotamine üksikisikutele ja gruppidele				K
3.2. Spetsialist õpib arendama enda sotsiaalseid oskusi ametiülesannetest lähtuvalt	3.2.1. Toimetulek agressiooni ja vägivallaga igapäevases elus				
	3.2.2. Toimetulek seksuaalsuse, sõpruse ja partnerlusega				
	3.2.3. Väljakutse ühendada sotsiaalpoliitika ja enesemääramine				
	3.2.4. Individuaalsus ja kogukond	T			
	3.2.5. Koosolekute, arutelude ja teiste kohtumiste juhatamine				K
	3.2.6. Grupitööde organiseerimine ja juhatamine: töö, õppimine, vaba aeg jne				
	3.2.7. Vahendamine, nõustamine ja hindamisintervjuude läbiviimine koos puudega inimesega				
	3.2.8. Kohtumiste vahendamine ametnike ja puudega inimese vahel				
3.3. Spetsialist kasutab eesmärgistatult erinevaid vahendeid elukvaliteedi tagamiseks	3.3.1. Planeerimise, rakendamise ja hindamisega seotud oskuste omandamine: - lühiajaliste eesmärkide seadmine - pikaajaliste eesmärkide seadmine - metodoloogiliste põhimõtete rakendamine ülesannete täitmisel - töötulemuste ja õppeprotsessi hindamine ning dokumenteerimine	T	M	Õ K	
	3.3.2. Elukvaliteedi parandamine jõukohaste ülesannete määramise kaudu kogukonnas				K
	3.3.3. Oskus organiseerida töötubasid (näiteks eelarve planeerimise kohta) koos puuetega inimestega (vastavalt spetsialisti oskustele või kvalifikatsioonile)		M	Õ K	
	3.3.4. Rahaasjadega tegelemine töö- ja elukogukondades		M		
	3.3.5. Eneseharimine ja eneseareng				

4. tase: kaasavad teised tegevused

Eesmärgid: teadmised, emotsioonid, tegevused	Sisu				Didaktilised märkused
4.1. Spetsialist tegeleb nende faktorite ja tingimustega, mis aitavad luua head tööõhkkonda	4.1.1. Teenindus ja kliendikeskne suhtumine	T			K
	4.1.2. Tegevuste analüüsimine ja uurimine selleks, et selgitada välja kõige soodsamad tingimused tööks, sõltuvalt puudega isiku konkreetsetest vajadustest	T			K
	4.1.3. Elamistingimuste analüüsimine, ettepanekute tegemine, motiveerimine	T			K
	4.1.4. Konflikt hariduslike ja humanitaarsete aspektide ning majanduslike nõudmiste vahel puuetega inimestega tegelemisel		M		
	4.1.5. Kaitstud ja osaliselt kaitstud töö vormid	T		Õ	
	4.1.6. Kaasamine ja osalemine kutsekoolituses				
	4.1.7. Kaasamine ja osalemine kutsealadel			Õ	K
	4.1.8. Erinevatel toetataval ametipositsioonidel töötajate töötingimustega tutvumine				Tervendavad õpetajad ja teised teraapiistel ametipositsioonidel töötavad inimesed töötavad tavaliselt koos ühes asutuses, seega on nendega koostööks vaja mõista, kuidas nende töö käib.
	4.1.9. Sissejuhatus tööstuse ja töö edendamise tegeleva spetsialisti töösse kaitstud töötubades	T			
	4.1.10. Teadmised talupidamiste ning teiste puuetega inimeste heaolu eest vastutavate avalik-õiguslike asutuste sotsiaalhooldusest ja juriidilistest tingimustest	T		Õ	K
	4.1.11. Õigusõpe. ÜRO konventsioon ja kaasamine Liitude seadus Tööseadus Sotsiaalseadused Sotsiaalhoolekandeseadus Elamuseadus Põllumajandust ja aiandust puudutavad regulatsioonid ja õiguslikud tingimused	T		Õ	
	4.1.12. Eelarve ja majanduslik toimetulek kogukonnas		M		
	4.1.13. Läbipaistvus riiklike toetuste haldamisel		M		K
	4.1.14. Vananemise juhtimise kontseptsioonid				
	4.1.15. Surma ja suremist puudutavad kontseptsioonid				
	4.1.16. Psühholoogia: psühhotrauma, hülgamise ja väärkohtlemise all kannatavate inimestega tegelemine				
4.2. Spetsialist omandab väga head sotsiaalsed oskused ning rakendab neid oma töös	4.2.1. Konflikti haldamine kogukonnas				
	4.2.2. Vananevate isikutega suhtlemine				
	4.2.3. Surmast rääkimine				
	4.2.4. Oskus võtta organisatsiooni sees vastutav roll				

Eesmärgid: teadmised, emotsioonid, tegevused	Sisu					Didaktilised märkused
	rahastusvõimalustest					
	4.3.4. Professionaalse arengu kontseptsiooni loomine ning puuetega inimeste koolitamine igapäevatöös, õppekava väljatöötamine					
	4.3.5. Sotsiaalsete ja kultuuriliste tegevuste väljatöötamine (käsitöö, muusika, eurütmia, näitlemine, maalimine, tantsimine, sport jne)					
	4.3.6. Talupidamine kui töö- ja loominguvaldkond	T				
	4.3.7. Vanurite ettevalmistamine pensionile jäämiseks					
	4.3.8. Raske puudega inimeste tööalase kaasamise eest hoolitsemine					
	4.3.9. Dokumentatsiooni ettevalmistamine tööturule astumiseks		Õ		K	
	4.03.2010. Tööjuhiste väljatöötamine metodoloogilisest ja didaktilisest vaatepunktist					
	4.03.2011. Kvaliteedijuhtimise vahendid				K	
	4.03.2012. Regulatsioonid, õnnetuste vältimine, turvalisus, esmaabi ning nende selgitamine puudega inimestele				K	
	4.03.2013. Oskus viia töökohas läbi sissejuhatav kursus					

*

T= talupidamine/aiandus, käsitöö

M= majandus

Õ= õigus

K= kvaliteediarendus

ERIAINED

(Neid aineid saab pärast tavakursuse lõpetamist õpetada ka moodulitena, sõltuvalt sellest, kas neid aineid on võimalik kaasata ülal esitatud õppekavasse.)

Kunstiline tegevus – ligikaudu 100 tundi

Teadmised kunstist ja kunstilise tegevuse kontseptsioon on õppekava oluline osa, kuna selle kaudu rikastatakse ja laiendatakse koolituskogemust.

Kunstilisi harjutusi kasutatakse loomingulise eneseavastamise protsessis ning selleks, et julgustada „kastist väljas“ mõtlemist ja tunnetamist.

Kunsti on juba ammu kasutatud sellel eesmärgil ning ühtlasi aitab kunst ka paremini vaadelda, tajuda ning protsessi-siseselt mõelda.

Pikaajaline kogemus näitab, et kunstiga tegelemine aitab protsessis paremini orienteeruda ning adekvaatselt reageerida eettulevatele olukordadele. Kasutada võib kõiki kunstivorme: maalimine, modelleerimine, liikumine, kõnelemine jne.

Eesmärk ei ole mitte üksnes lihvida käelisi oskusi, vaid kasutada kõiki olemasolevaid materjale loominguliselt ning rikastada individuaalseid tegevusi.

Muusika ja rütm

Muusika tunnetamine ning kasutamine liikumise käigus aitab tugevdada iseloomu ning parandab elukvaliteeti.

Võimlemine ja sport

Parandab üld- ja peenmotoorikat, arendab taju, äratav huvi tegevuste vastu, loob liikumisrõõmu.

Mängud

Nii funktsionaalsed kui ka kujundamis-, rolli- ja juhtimismängud individuaalselt või gruppides ei paku üksnes naudingut ja rõõmu, vaid nende kaudu on võimalik treenida ja praktiseerida sotsiaalsete reeglite kasutamist.

Majandus – 100 tundi

- väärtuse ja sotsiaalse väärtuse jaotamine
- riiklike vahendite haldamine
- sotsiaalasutuste rahalise poolega tegelemine; rahastamisallikad; tulu
- rahavoo korraldamine; kulud
- eelarve haldamine

Võimalikud projektiteemad:

Töötaja sissetuleku kujundamine

Kodulaenu andmine

Eelarve haldamine

Õigus – 80 tundi

Tõestatud teadmised ja oskused järgmistes valdkondades tegutsemiseks:

- juriidiline alus puuetega inimeste tegevuse edendamiseks; puuetega inimeste õigused ja vastutusvaldkonnad
- õiguslik raamistik puuetega inimeste töötubade organiseerimiseks
- spetsialisti tööülesanded
- nõuded spetsialistile
- järelevalve ja andmekaitse õiguslik alus
- sotsiaalse kaitse õiguslik alus kaitstud töötubades osalevatele puuetega inimestele

Tootevastutuse ja -garantii ning tööohutuse õiguslik alus

Heaoluriigi mõiste ning selle rakendamine valitsevates majanduslikes tingimustes

Puuetega isikut puudutavad määrused ja toetavad seadused

- põhiseadus
- erinevate riikide sotsiaalseadused
- riigi elamuseadus
- riigi põhiseadus
- andmekaitse-, vastutuse seadus

Tööstuse ja töö edendamise tegelev spetsialist kaitstud töötubades

Nõudmised spetsialisti iseloomule

Valitud näited juhtumiuuringutest, mis puudutavad puuetega inimeste õigusi ja vastutusvaldkondi ning nendega töötavaid spetsialiste ja ametialast edendamist (kaasa arvatud töötubade organiseerimise reguleerimine, töötubade lepingud, järelevalve ja hoolduskohustus, vastutusküsimused).

Kvaliteedigarantii – 60 tundi

Spetsialist tunneb majanduslikke kriteeriumeid ning kvaliteedigarantii standardeid töövoos planeerimisel koostöös töötoa kvaliteedijuhiga.

Sissejuhatus kogukonna kvaliteediarendusse ja -juhtimisse

- kvaliteedikontrolli ajalugu
- kvaliteedisüsteemide arendus

- kvaliteedijuhtimise nõudmised
- kvaliteedikontrolli taastumiseesmärgid ja -protseduurid
- hooldamisega seotud kvaliteedikontrolliprotseduurid
- süsteemistandardite (nagu näiteks ISO 9000 seeria) põhimõtted ning tähtsus puuetega inimeste töötubadele (kvaliteedi käsiraamat)
- kvaliteediarendussüsteemi loomise kulud
- kogukonna kvaliteedijuhtimise eri süsteemide eelised ja puudused, võimalused ja piirangud
- näide kogukonna sertifitseerimisprotseduurist

Kaasav Talupidamine

IMPRINT

Gerhard Herz, Thomas van Elsen,

With assistance from Hartwig Ehlers, Winfried Schäfer, Sophia Merckens, Klaus Merckens

INCLUFAR - Projekt-Nr.: DE/13/LLP-LdV/TOI/147 619

CONTACT

Hartwig Ehlers: ehlers@weide-hardebek.de

Gerhard Herz: info@ibuibu.com

Klaus Merckens: klaus@merckens.de

Thomas van Elsen: thomas.vanElsen@petrarca.info

Winfried Schäfer: winfried.schafer@luke.fi

This project was funded by the European Commission. The contents of this publication are the sole responsibility of the author: the Commission is not liable for the use of any information contained therein.

